

Mali od broda.

Taj je doduše bio mali i najmlađji na brodu: Kako je brod imao svoga Kapetana tako je imao i svoga maloga. Praktičkvali su se u toliko, što je Kapetan bio Autokrat a mali je bio bježi rođ.

Mali je morao biti vrlo važna osoba, ka svaki na brodu. Jer bi ga skoro bez prestanka svaki, sadu jedan sad drugi, pak treći i t. d. Svakomu je nešto trebalo da mali ka njega obavri. Bilo je slučajeva da bi koji od momčadi u svojoj poslu ljemario, te bi ga takova ulovili; on bi stao na glas vikati narodbućnoga maloga, jer da mu nije donio nešto što je on tobože trebao.

Od prvoga početka obično je bio taj mali na trabakulima; to važno i slabo biće koje bi napuđano klostrovali. Od njega se je kahtjevalo da skoro sve knade računije i obavija. Od ranog jutra kada bi naložio oganj, Mali bi maloga i ka ovo, i ka ono, čulo biše, mali ovo, mali ono, Mali barbu sekat, mali špaga mali katrama, mali šupre, mali gospodaru postoli čistiti sve to i više toga, je morao mali opravljati, svakomu biti na rukku, sve prkriti sve donesti svakoga poslušati, a noćda sve čistiti,

Na besdosima velike plavice i tim nasedenih bilo je malomu teže, jer je onde gladala veća strogost, pak je mali bio osamljen, daleko od svojih, što bi bjednoga i kpara strašno onučilo.

Stano u jutro mornar koji je bio od strah bi maloga tegnuo i njegovoga ležišta, mali biše na pola probudio, i onako sanen išao bi raono put foguna (Kuhinje), te se onde stario čistiti ognjište, ukęgao bi oganj, priprevio ka kavu, oprao bi ovo, očistio ono, ostingao bi treći. Onako sanen i ka, poslen kada bi opatio da je boćman (Mostromo) ustao i kada bi ga vidio da mu se približava, njega bi sirotu groznica hva, Tala jer bi rietko takav posjet prošao bez kakve čuske, što bi mu ka dobro jutro udelio ka posve mali prekeršaj; a dobio kad kad i bez prekeršaja, ako se boćman ustao kle volje. Tu mo, samo dodati da ka volja boćmanu je bila nekoliko opravda, ma, jer je u ono vreme vladao sistem takav, da u većer boćman nije smio ići spravati, nego bi čekao Kapetana ^{da mu} prkriti tiente, ben na barkariku (na ulaku) i da primi od njega naloge gle, da jutrašnje rabote; a nekoji Kapetani nebi došli prije ponoći i kad nije, od tuda boćmanu ka volja jer nije dosta spravno, i od tuda malomu nekaklućena čuska.

Uprkos tomu strogomu sistemu, djeca su ipak bila djeca. mali bi kad kad instintivno očutio da je još djetē, te bi se i u njemu pojavila želja da se malo poigra, no kada bi to pokušao, vakda bi u tom slučaju je bila spremna čuska, ili komad konopca s kim bi ga dobro otinili, da ga opameto da ka njega nema igre, a pri tom je bilo dvojbeno da je mali prekora,

čio četernajstogodišnu? Da se slučajno na brodu mladić masira ili kući igrao, isti oni ljudi koji malo ga čuškaju, oni bi masira milovali i učkali da igra, a mali, on je bio nešto drugo, on samo da ka trenutak malo postoi on bi bio ka krnje, takav je bio si, stem.

Kako i koliko je ondašnji mali spavao na brodu, to je upravo vredno da se spomene. Najgori najtamniji i najobakniji ka, tie' kukavnoja mornarskoga prebivalista, bio je njemu od, kodien. Na tordu koji bilo mu je dopusteno da ka prostre svoje krpavije, i bas ondje su obstojala vrata (rumba) ka kojega se krali debeli bordunali, i kada bise to dogodilo onda bi malo ga preselili na tordu gumina na kojoj je bilo odre, djeno da mali prostre svoje sitomasne leki se, jer to se nije niti najmanje moglo pripoditi krevetu, i pat na onakom onakovom mjestu kako na perju bi vrlo slatko spavao, ali nisu njemu dopustali taj užitak, jer po moru na putovanju nije mali imao opredjeljene ceterure ka spavanje kako imaju svi drugi, nego on je spavao i hodeci i gdje je mogao. Slatko je imao pra, so obno i na straki malo ga, probuditi, i kvati i ka si usavna, klog, makar da mu donese ognja ka lulu. Bila kako bilo ka, da bi njemu uspjesilo se sakriti, on bi onda spavao naj bolje, onakav imao moku radu i pod glave i ka jastuk. Onakav san je on utivao jer drugoga nije bilo, niti se boljemu mogao radati.

Dodijalo malomu nesparato, no bilo je i slucaja da se je znalo dogoditi, da uspkos ka brane, htio se je mali dobro na, spati, a ka to poluciti sakrio bi se u kakvo skladište, na primjer od jedara, od konopa, medju treset ili medjugalj, gdje mu drago samo da se ga ne nadje.

Nebi mnogo caska prošlo svi bi opakili na palubi da analoga nema, i ka proa nisu se mnogo osvetali na njegovu odsutnost, nu poslje kada bi ga kbilju trebali, stasose ga tra, kiti posvuda. Kvaliga na glas, njega nema, kvaliga pomalo, kvaliga prijatno ili ostro, od njega nema odkiva. Konacno su bili svi ka krinuti te poceli sumjivo ekstraktivati i gledati jedan drugoga u oči i nagadjati: Da se nije moze biti utopio? a dali po oveske ili mozuca ka masovoljno? te bi i kvidljivo gledali snoga koji ga je slučajno udario naftadnji. Opet trati i ka malo ga ali nemogao ga naci niti od njega čuti glasa, to bi momicad sve to vise prestrasilo.

Loatki od njih bi u sebi kalio da je malo ga kad goda cu, snuo, i svaki bi nekako htio sebe obraniti da on nije i nebi bio u krotkovo malomu propat, te su svi bili sumiceni do kraja.

Mali bi se u svom skravitu do sita naspao, no kada bi se nakon takko i probudio, moxda bi cuo ka manje na palubi

radi njega, onda se stbiljo bojao i nije imao odvačnosti ka polaka, tise kod kuhinje jer je sirota imao što garondje čekati. On je okle, vao i tim bi samovoljno produljivao svoje tamnovanje. Nakon mnogo čekanja kada ga je glad nadobladao, te onako omrljan i blatan a nada sve preblijen ponitno bi došao pred kuhinju, na koji bi ga odmah slukbeno i kadovoljno, sa krajem konopca dobro operušao a prisutna momčad i ona stalna maloga provali, skoro čuškati i rivati do mile volje. Tu se nebi bilo mo, glo mi pomislite da bi oni poslušali kakvo njegovo opravdanje nego svi bi ga gredili i psovali, i oni koji su bili protivni, kao i oni koji su mu bili kad kad skloni, jer svi su se smatrali nasamarenj, što mu nisu mogli oprostiti nikako.

No ako bi se bila stbilja nesreća dogodila, te se mali utopio, nastao bi stalno posve drugi prikor, i sva bi momčad prigru, te glave kalila maloga i spod glasa nabrajala njegovo velino, koje nisu nikad pričinavali dok je bio u životu.

Kada bi pak bili osvjedočeni da je mali poginuo, kako su mnogi prije njega, onda bi po nalogu Kapetana doat tri mi, nuta koona katkonilo, potvar bi momčad na kumu te bi ih molilo jedam oćenat, i ka toga bi se raktisli a vidilo bi se na kojem turobnom licu da se po koja suka valja, a to je bilo analomni opjelo, koje je isto toliko vriedilo kao što su spajni pogrebi bogatissima na krajus Mornjad bi se raktisla i umi, rila, sse bi teklo kao i prije samo nebi nitko kao onoga maloga, nego sama kalastna mu majka!

Tom prigodom treba da spomenemo da je nedavno je, dan naš kolega u Englečkoj napisao knjigu mornarskih netgo, dak ka vieme jedrenjaka. Mi smo to pomnu pročitale i nastli da su njihove narode bile slične našim. Njihov mali je bio bijelikob, ništa manje nego naš, ali ka spavanje mali Engleci primao je opredjeljena četiri sata kako svaki drugi, docim naš jedni mali nije imao te blago dati ka spavanje, koja bi mu bila kako nezjakom djeciha od prijelko matke.

U ostalom nitko se nije ka maloga brinuo, nije imao nikoga da ga tjesi, a nastli bi ga djekad sama da suke roni nad svojim nadesom. Kasno bi se smokda kaktao njegov kemljak da bi i krekao par riječi njemu u prilog, i to ne baš jako glasno, da se ne povriedi sistem. Bio bi kadgod još koji što bi ga nastojao se kaktovom slučuju obraniti, on to je naravno bilo jer bi mali u vrijeme kadnje imao nje, mu itvariti kovu, i pridruženariti ju na natnačeno mje, što dne ju popije.

Da je majka tog maloga i malo mogla predvidjeti, pod kakovo grotno i barbarstvo postupanje je i krenila, sina, nebi ga bila predala na brod negbi ga bila gledala prebrniti na

Takoe stvari su se događale onih godina kada je jed, na vrlo plemenita gospodja, supruga engleskoga Konzula u Trstu obnovala, ili pomogla osnovati društvo proti klasterljanju životinja! Kamo sreće da je ona plemenita gospodja po^{ti} navala našega maloga!

Istaknut ćemo nekoje stvari o posluhu.

Brod bi pomalo jedrio u sried mora, umjerenim vje^{tr}om, jedra sva raskopeta. Stupio bi n. p. u jutro poručnik na straku, setao nehalno na kolo da opati ako je sve u redu. Opa^{ti} ki najednom da mu je kapleten mali barjaci ili knak po kim se videli od kile vjetar duva, a taj knak vije na vrh glasnoga jarbola. Samo da je to vidio posluš bi maloga da ide gore na i da raskomota onaj knak da se slobodno vije. Tu se bar nije gledalo dali je brod miran ili ne. Poručnik nebi ništa pomislio da bi se onaj mali mogao strovaliti sa one visine od trideset ili četrdeset metara, no ako je ipak čakom na to pomislio, tu misao je on izbacio iz glave, jer se je sjetio da su i nje^{ga} u svoje doba onako siljali gore; kasto nebi i on svoja mali bi išao i obavio kapovjed.

Na maloga se je većda računalo da tina kuharu (osobito ako je prije trabakulina brodio), i da može u po^{tre}bi nadoknaditi i kuhara, tako se kbi^{je} i događalo; ako je kuhar obolio, svoti maloga u red. Doduče nije se maloga ni pitalo ni prošlo nego jednostavno bi mu kapa, vedjell. Ti mali kuhari, a mali bi kuhari kato bi najbolje knao. Našao bi se kuhar dobrovoljac koji bi ga došao malo nadkirati i podučavati u vaknijem, taliko da bi to kuh^{ar} anje isto skoro povoljno. Dapače nekoje od momčadi što nisu bili u najboljimi odnosajimi sa kuharom, oni bi pri^{ti} si kuli da mali bolje kuha nego sam stari kuhar.

Zas drugog primjera!

Brod bi pristpio u Carigrad pod Serolj. Ona se je pripra^{va} vila bačka ka okiti kapetana u Balatu na pratiku. Bio bi slu^{čaj}no jedan momak bolestan na brodu, malomu je bio red da odabloga matnava kamioni, i tu bi se mali s drugimi spustio u bačku. Ako bi slučajno koje vesto bilo kivo, onoga bi turnali u ruke malomu da se on tajimemnuć. Maloga bi potitnuli na vrh proce, i onda bi ostio koliko bi bolje mogao, nje^{ga} bi more neprestano more kpropilo a kad kad bi ga i dobro polielu, jer je spovernjak^{nevoljnik} durao. Nakon dobre ure oknje, došli bi pod pratiku. Ondje bi se kapetan iskucio da momčad bi postao s bačkom pod Bogdana ili Fianona da ga čekaju, oni bi to bilo bolje i učinili, pak onda bi odmaglili, kroz njim potnate ulice u medaleku

Krecnu jeli bi i pili masti prijatelja, te onde saliliso smijali i mudrili i razlagali kako je pristojno i pametno da se maloga pustili u barci, da se mali uci, da se tvrdi i da onali bude poslusian kako je pristojno, oni veseli bi se med prijatelji salili, a mali bi onokak kuburio na kumi, bio je i onde krtava svoje malenkosti.

Osim maloga cije smo nekoje jaste i nevolje opisali, bio je na brodu jedan drugi dječak, komu je bio naslov kamarot. Bio je jedna vest sobara ka svaki posao. Sada bi slu, kao kapetana, sada bi ma čistio i uređivao prostori je, oke, jao bi mu odjela, slutio kod tepete, no ut sve to kad kad bi gas bokman gore kvas na palubi, da njim u nekojim rad, botan^{komore}, jer u kasnije doba nisu imali obilnu momčad. Imao je čistiti sojetilat soe mjedene skove i predmete, imao je dosta pranja, te je imao skoro sve netgode svoja drugoa maloga, samo da je taj kamarot imao malo bolju platu i nije bio baš najkudnji na brodu kako je bio mali. Bio je malo bolje preporucen, a bilo je i takovih koji su bili u do, lakoj sojti s' brodovlastnikom, ili s' kojim njegovim prijatel, jom. Sa početka bilo je nekih ovih obira ka svaki, ali sistem nije ni to tipio, no bilo kako bilo preporuka od moćnih je sakda nesto vriedila, i danas vriedi.

Kamarot je bio sluga kapetana, pod kontrolom po, ručnika i kuhara tako kvanoga Dispensera, a mali je bio pod kontrolom istoga kuhara i Nostroma, a koliko jedan toliko drugi čisto su rakmišljali na kontrolu onoga kuhara, novoga konopca, i na nutgredne čiske koje su centralno dobivali ili od jednoga ili od drugoga.

Mo nemotemo braniti sistem koji je onda vladao, jer se već onda vidjelo da je oduran, i da nemotemo mnogo više trajati, jer su već djeca u ona vremena knali biti prikosni i sojetljivi, no tomu se nije bilo ni čuditi pod onakimi okolnosti.

Ova djeca su imali skupne i posebne radnje. Skupne su bile kada su imali posla sa jedrima jer obično ona mala jedra na velikoj visini, kada se imali rakpinjati i katva, rati obavljali su to najviše ti mladi maenarići, koji bi se u prigodi tuknili koji će kake svoj posao svršiti. Poslušē vi, se putu bi se odlikovali u brkimi, ali kato nisu imali ni, kakose pohvale, niti priknanja jer ni to nije sistem tipio.

Kada je bilo sknjesti palubu to je bio njihov posao. Mali bi pometao od glavnoga jarbola napried do vrh prove, dočim kamarot je skmetao tako kvani kassur t.j. od glavnoga jar, bola put keme, a tam strogo su patili tog pometanja, i da se sve pometa, jer i tu pak bise pojavila stroga kontrola. Vriedi da istaknemo da je taj djeci bilo kakeranjeno da na,

6.
taknu staju nametnu da mogu bolje i lakše pometati. To je
znajila jedna novotarija, nisu smjeli učitavati nikakove uslo-
nosti, u tom slučaju bi im rekli: Daljda nemaš kost u trbuhu
da ti nerda se prignuti.

Niti kod jela se nije imalo nikakova oblika za djecu,
stalno je bilo da su oni gologlavi morali biti kod objeda i kod
večere na slobodnom kraku, bila buravili datd, jer često nisu
mogli i ti njim nije bilo dovoljeno uljesti tonu malu dječ-
nu kuhinju. Hrana nije bila najfinija ali glada u obće
nije bilo, jer koji bi onoj djeci bio obasao dječove skoro bi od-
kda našao kruha dvapeta (galeta) u njima.

Puduc' su djeca bila vatkda na velom dobrom kraku,
imali su dobar keludac i dobru probavu, tako ako bi slučajno
bili ka časak bez posta, grikli bi kruh kako ka kabavu, a tomu
se nije ka čuditi, jer su mladići stariji od njih, običavali ob-
moć no, steati grikli dospet da im beke vrijeme prodjer

Sto se pak spavanja tiče oba su bili mučenici; i jedan i
drugi, dapače u nekojim slučajevima bio je više nadoliran
Kamarot da ne kašpi nego isti mali, jer ako bi slučajno ka-
petan po noći na palubi šetao ili radi pričekanja vremena,
ili da nije mogao spavati i. t. d. onda bi Kamarot službeno
se detuo u blizini Kapetana da ga u tom slučaju ~~u~~
posluži kavom u svaki čas, a bilo je Kapetana koji bi ju ta-
htjevali svake pol ure.

Kamarot kako smo prije spomenuli bio je bolje preporu-
čen nego mali i tim se taj dečko kad i kad i ponosio, mi-
slio biti nešto više. On je u maloj onjeri kušao predstaviti
ti nekako gospodstvo, dočim mali onako tjeran i omrljan
nagibao je na demokratsku stranku; te bi se baš radi
toga med sobom u onoj drvenoj kuhinji poričkali a
došlo bi kad kada i do šaka, toliko da bi se napokon
dogodilo da bi obadva ikletila ik kuhinje jer bi ih oboji-
cu kuhar s konopcem operušao pod devikom da se nesmie
na bradu nikoga tvorno napadati, te bi on branici tu te-
oriju, napadao je sam objedocien, da se tako moćaju
kicrasati te kakmirice, dočim bi dječaci odprhnuti ču-
spazije si onu stranu koja je bila najviše ikletena ku-
harovu konopcu.

Osim ovih mukla koje smo do sada istaknuli i
koje su djeca morala podnašati bilo je i drugih koje
nije lako opisati u našem jektiku jer nemamo kalibokē
potrebnih ikvaka.

U. p. postojala je onda nekadajna tako zvana barketa,
koga je bila prava kuga ka djecu, jer radi nje bi svaku
urovali ili jednoga ili drugoga dječaka jer se je ona

rabila a svaku uru kada nije brod bio na "ili otoka, s'toga slijedi da su toliko puta toga budili, kada je lijepo spavao u kakvom kutu. ^{Ku kakvog Kofana} ^{logov osorno pro,}

Barketa je bila jedno starinsko itnašasice koj se više ne rabi, jer je kamjenjena sa boljim aparatom.

Stom barketom se je mjerilo koliko morskih milja jedri brod na uru, to se točno bilježi, ka da se pak u svoje vreme, (to jest o podne) ikračuna i nadje točku ili položaj na komu se brod nalazi.

Mali ili njegov drug bi obno u tom poslu sudjelovao samo rukama, jer glava mu je bila kaspana, on bi to sve mekinalno oba, oljao skoro bez probuditi se, a kako ka iranija bi baš njega trali na taj posao, dočim drugi od strah bi šetali po palubi smijali se i razgovarali do mile volje.

Onako pospan ili kaspan, bi objernite držao nad glavom ja, dan, vest kolovrata na komu je bila savito dugačka i tanko uče, što je imalo na kraju jednu malu vrecicu, ovu bi bacili u more ona bi se napunila i ostala ondje nepomična. Sa silom jedrenja broda, bi se uče iz kolovrata katnataralo, te nakon petnaest časaka mjereno na pjesan ojuri, no odlučni čas bi kansta, vili tok toga konopca, i čin je bio srušen. Vrecica bi se automa, tično ispreknila. Onda bi šetalo potekat to uče, a malomu je bila kadica, da sto oni potegnju, da okolo kolovrata sarija, i u onoj operaciji više puta bi se dogodilo da tomu spavajuce, onu stoorn, padne kolovrat si opotorn na kuvertu (palubu), ik pod koje je kapetan spavao skoro u onom potokaju.

Karavao bi mali dobio par dobrih čušaka po glavi da bude drugi put oprekniji, jer bi mogao slamiti kolovrat, a ono što je bilo najpogibelnije, mogao je saciuvaj bože, probuditi ik sna istoga kapetana, a to je bio u ono vrijeme vrlo kaknjiv kločin. Bilo je onda tako, da onaj logov nisu pustili spava, ti, nije smio i nehotice probuditi ^{onoga} koji je mogao i varda spa, vati.

Čakovar! Toaj je soborn nosio muke i topljenje osobito djecaima, koji radi njihovih slabih mišica nisu mogli odo, lyti tekkom naporu, i buduc se nisu mogli protiviti, morali su obavljati avkle su mogli.

Brod u luci se je imao premjestiti s jedne strane na drugu opredjelenu rivu, ili se imao potegnuti na uče ka odputovati. Tu onda nije bilo parne sile da se snjom podlubi, te su morali same mornarske mišice velikim naporom o bavljati, a to je bila teška rabota osobito kada je protivan apetar duvao.

Brodovi onda nisu imali nego jedan primetroan vest vijaka, to je bio tako kvani argan, okolo koga bi obavili ili opasali dva tri puta konop koga su imali potekute, a ma,

a malomu je bila tadajda doprimitaj konopu ruke i da
 neki taj tako tvani sukvar. U tom poslu je mali morao
 sjesti na kuvertu koja je navadno bila i mokra) u noga,
 ma bi se upreo u skontie, te naporno rukama prikuplja,
 vas taj konop k sebi koliki bi sva momiad vitici organ
 mogli potegnuti.

Uradna prak je bila ta rabota u timi, on je morao
 onako mokar konop potetati, on se je do kraja mučio pak
 bi njemu i kilitnulo nekoliko tog konopa kroz ruke, on
 da bi njega provali, i poslali bi mu kamarota ka ne,
 volju druga da mu pomogne, niti ona pomoci nije
 bila dostatna varda, jer bi se dogodilo da bi taj djec
 uke posve i kilitnulo kroz mokre prste i uteklo, onda
 bi svi skocili da ga veta i da s tim i objegnu eventual
 onj steti na druge brodove. Onda radi slaboci bi djecu
 dobro osuškali, i kamjenili ih s odraslim covjekom.

Mali i njegov drug tako bi podnesli i preterpiti
 ono klostavljanje, dopace bili su i zadovoljni jer sa
 par dobrih usaka bi se rictili onoga ka njih vato
 od vratnoga sukvara.